

Ruta dels castells de l'Alt Gaià

Aquesta ruta, programada per ser feta a peu i amb bicicleta, té com a finalitat donar a conèixer la zona menys habitada de la Conca de Barberà, seguint un recorregut que té com a nexes d'unió els castells que es construïren entre els segles X i XII, quan en aquests paratges hi havia la frontera entre els dominis cristians i sarraïns. Part d'aquesta frontera era natural i la configurava el curs del riu Gaià. Aquest riu que neix a la Conca de Barberà, travessa l'Alt Camp i arriba al mar, a la comarca del Tarragonès. Té una quantitat considerable de castells al llarg de tot el seu recorregut. És per aquest motiu que es pot arribar a definir com la ruta dels castells del Gaià.

La **ruta dels castells de l'Alt Gaià** segueix el curs del riu Gaià i inclou tots els castells situats a la part inicial del riu, la que correspon a la Conca de Barberà, i afegeix tots aquells que d'una manera o altra van estar vinculats a la baronia dels Queralt.

El recorregut passa pels tres municipis d'aquesta comarca: Santa Coloma de Queralt, les Piles i Pontils.

Tot i que aquesta ruta es pot començar des de diversos punts, us invitem a iniciar-la des de [SANTA COLOMA DE QUERALT](#). Ciutat medieval i seua de la baronia dels Queralt, una de les famílies feudals més poderoses de l'Edat Mitjana, ferma aliada dels comtes de Barcelona. D'aquella època són els principals monuments: part del castell, la muralla (de la qual en resten quatre portals), església parroquial, call jueu... La comunitat jueva, representava un percentatge important de la població. Els jueus es dedicaven a activitats comercials i no varen ser mai objecte de persecució. Durant els segles XVI i XVII el castell passà a ser residència senyorial i s'introduïren modificacions d'estil renaixentista i barroc.

Agafarem la carretera en direcció a Pontils i en aturarem a [FIGUEROLA](#), petit despoblat del qual només es conserva l'església romànica de Sant Salvador del s. XII. De l'antic castell dels Timor-Queralt i posteriorment del monestir de Santes Creus no en queda res.

Al poc trobem [SANT GALLARD](#), petit nucli d'estiuatge que es va formar a redós del seu castell. Encara avui hi ha una casa anomenada el castell, malgrat que ja no conservi cap element de l'època.

Seguint la carretera que voreja el riu Gaià arribarem a [PONTILS](#). Compren un extens territori amb diversos pobles. Situat al peu del turó del Castellot, on s'aixeca les restes de l'antic castell del segle X, va pertànyer a diferents comtats com el de Barcelona, el de Cervelló, el de Savallà i finalment al marquesat d'Aitona. Al seu costat es troba l'església de Santa Maria, d'estil gòtic amb una notable portalada romànica. D'aquí ens dirigirem a Sant Magí de la Brufaganya passant per petits llogarets com Vilaperdius, Montalegre i Valldeperes.

SANT MAGI DE LA BRUFAGANYA. Santuari que segons la tradició, Sant Magí va fer brollar aigua de les roques de la Brufaganya per assedegar els soldats que el portaven a martiri a Tarraco. A la banda esquerra del barranc de Sant Magí, es troben les fonts que va fer brollar el sant. A aquesta font venen a cercar l'aigua en romiatge diverses poblacions, com Vilafranca, Barcelona, Igualada, Manresa i sobretot Cervera i Tarragona, que organitzen encara actualment la seva arribada en mig d'una gran festa popular, el dia de la vigília de la festivitat del sant patró. A la banda nord-oriental del santuari, i veres el cingle, un rengle d'esglaons condueix a una cavitat natural oberta en el mateix espadat i coneguda per la cova de Sant Magí, on, segons la tradició, el sant va habitar trenta anys, alimentat pels àngels. Tornarem cap Pontils i seguirem el riu que ens durà a Santa Perpètua de Gaià i a Seguer.

SANTA PERPÈTUA DE GAIÀ Antigament fou capital del municipi de Pontils i actualment és un lloc d'estiu. El castell és una fortificació de dimensions considerables. Es diu només en resta un mur i una torre d'uns 25 metres d'alçada. Es troba en l'extrem més inaccessible del penya-segat, des de on es pot contemplar una de les vistes més belles de la Conca de Barberà. Al seu costat es troba l'antiga església romànica.

SEGUER Les restes del castell s'aixequen en el cim d'un turó de roca situat a l'extrem més elevat de la població. El castell estava situat estratègicament per poder controlar visualment els castells de Selmella i Santa Perpètua de Gaià. Actualment en resten encara diversos panys del mur. L'església, avui molt derruïda, es situada a la banda oposada del castell. Tornarem cap a Pontils on agafarem una pista que ens portarà a Sant Miquel de Montclar i Vallespinosa on finalitza aquesta ruta.

SANT MIQUEL DE MONTCLAR. Església romànica d'una sola nau amb absis semicircular. Es troba situada al peu de l'antic castell de Montclar. Sota la capella hi ha la *Relliscada de Sant Miquel o solc de l'espadat*, lligat a una antiga llegenda sobre el sant.

VALLESPINOSA. Situat a l'esquerra del torrent de Vallespinosa, afluent del Gaià. La població esglaonada sota el castell ofereix un aspecte d'una especial bellesa. Sota les muralles de l'antic castell, a la banda alta del poble es troben les restes de l'antiga església romànica del lloc, dedicada a santa Maria. L'actual, que s'alça al bell mig de la petita plaçeta del poble, sota l'advocació de Sant Jaume, és d'una sola nau. A mig quilòmetre de la població, vora el torrent de la Coma de Vaca i al costat del camí que va a Selmella, hi ha la Font de Vallespinosa, de fresc i ric cabal. Aquí finalitza la ruta dels castells de l'Alt Gaià.